

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 292/2014-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. mája 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti LOMY SV, s. r. o., Pčolinská 2854, Snina, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 až 5 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného úradu Prešov súvisiacim s vykonaním zápisu záznamu č. Z-6432/2012 o chránenom ložiskovom území zo 4. februára 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti LOMY SV, s. r. o., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. apríla 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti LOMY SV, s. r. o., Pčolinská 2854, Snina (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 až 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného úradu Prešov (ďalej aj „okresný úrad“) súvisiacim s vykonaním zápisu záznamu č. Z-6432/2012 o chránenom ložiskovom území zo 4. februára 2013 (ďalej aj „postup pri vykonaní napadnutého záznamu“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených možno vyvodit', že sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 až 5 ústavy postupom okresného úradu pri vykonaní napadnutého záznamu, pričom v sťažnosti predovšetkým uvádza:

„Odporca zápis záznamu č. Z-6432/2012 o chránenom ložiskovom území s kódom k pozemkom na LV č... k. ú. zaevidoval tak ako zákon o katastri nedovoľuje, bez relevantných listín, bez zmluvnej dohody o práve k nehnuteľnostiam medzi vlastníkom pozemkov, prevodcom a povinným správcom ochrany ložiska nerastu, ktorú povinnosť vlastníkovi pozemkov neoznámil, čím odňal vlastníkovi vlastníctvo k veci s obsahom 1,835.050 m³ kameňa a vlastníkovi ostalo holé vlastníctvo, za ktoré akurát musíme platiť daň z nehnuteľnosti samospráve, a to vinou štátneho úradu, pretože konal v rozpore s ust. § 1 ods. 1 a nasl. § 36, § 36a, § 42 ods. 2, 3/zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností /katastrálny zákon/.

Podľa § 36a cit. zákona ak je vlastnícke právo k nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva a na vykonanie záznamu je predložená ďalšia verejná listina alebo iná listina, ktorá nevychádza z údajov katastra, správa katastra nevykoná záznam a vráti verejnú listinu tomu, v koho prospech k nehnuteľnosti svedčí podľa listiny, alebo tomu, kto ju predložil a vyzve dotknuté osoby, aby uzavreli dohodu alebo podali na súde návrh na určenie práva k nehnuteľnosti.

Pre účely ťažby kameňa a zriadenie kameňolomu s určením chráneného ložiskového územia a dobývacieho priestoru boli štátom kúpené a vyvlastnené vo verejnom záujme iné lesné pozemky s presným parcelným číslom, plošnou výmerou, s uvedením katastrálneho územia, a to podľa rozhodnutia Okresného národného výboru Prešov sp. č. 5344/1978 zo dňa 17. 11. 1978, sp. č. 7184/1978 zo dňa 4. 10. 1979, sp. č. 2004/1983 zo dňa 8. 7. 1983, kúpnej zmluvy č. 825-E/5-1978, výkazu výmer podľa geometrického plánu z r. 1980 a návrhu na vklad zo dňa 3. 12. 1979, zo dňa 22. 8. 1983 v zmysle ust. § 31 ods. 3 písm. b/ zákona č. 44/1988 Zb. banský zákon, predtým ust. § 39 zák. č. 41/1957 Zb. vtedy platný.

Podľa § 31 ods. 3 písm. b/ banského zákona:

Na účely dobývania výhradného ložiska je organizácia oprávnená nadobúdať pre plnenie úloh stanovených týmto zákonom nehnuteľnosti alebo práva k nehnuteľnostiam rozhodnutím o vyvlastnení, prípadne zriadením užívacieho práva; o vyvlastňovanom konaní platia osobitné predpisy.

Odporca vlastníka klame, totálne ignoruje rozsudok Krajského súdu Prešov č. 2 S 1/1997 zo dňa 15. 12. 1997, ktorý dostatočne preukázal, že lesný pozemok mpč... záp... teraz par. č. na LV nebol určený pre zriadenie kameňolomu na ťažbu kameňa.

Vykonané opatrenie záznamu č. Z-6432/2012 na LV č. k dotknutým pozemkom odporca zaevidoval opakovane potom, keď vlastníkovi dňa 3. 2. 2014 sp. č. OU-PO-KO2/2014/k. č. 7 oznámil, že výmaz záznamu č. Z-1060/2002 z listu vlastníctva č. k pozemkom par. č. o chránenom ložiskovom území a dobývacom priestore vymazal lebo preto nie sú relevantné listiny a nebola predložená zmluvná dohoda o práve k nehnuteľnosti medzi vlastníkom pozemkov a správcom ložiska s dobývacím priestorom v zmysle ust. § 36a zákona o katastri spis č. 34/2012/00510/So zo dňa 11. 7. 2012, spis č. 7/2013/00151/So zo dňa 17. 4. 2013.“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„... štátny orgán Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Okresný úrad Prešov, Katastrálny odbor porušil vlastnícke práva vlastníka pozemkov a zrušil zápis záznamu č. Z-6432/2012 o chránenom ložiskovom území s kódom k pozemku parcela č. vedené na liste vlastníctva č. katastrálne územie, okres Prešov.“ Sťažovateľka súčasne navrhuje, aby ústavný súd nálezom uložil Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, Okresnému úradu Prešov *„zákaz pokračovať v porušovaní vlastníckych práv vlastníka pozemkov garantovaných Ústavou Slovenskej republiky podľa čl. 20 ods. 1 až 5“* a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Sťažovateľka označila v sťažnosti ako porušovateľa svojich práv Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) a okresný úrad.

Podľa § 11 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny

zákon) v znení účinnom od 1. októbra 2013 ústredným orgánom štátnej správy na úseku katastra je Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky.

Podľa § 11 ods. 2 katastrálneho zákona miestnymi orgánmi štátnej správy na úseku katastra sú okresné úrady, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Podľa § 18 ods. 2 katastrálneho zákona okresný úrad, okrem iných, zapisuje práva k nehnuteľnostiam.

V súlade s § 11 ods. 2 druhou vetou zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení účinnom do 30. septembra 2013 miestnymi orgánmi štátnej správy na úseku katastra sú správy katastra, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Aj napriek skutočnosti, že sťažovateľka označila ako porušovateľa svojich základných práv podľa ústavy ministerstvo vnútra a okresný úrad [Správa katastra Prešov podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení účinnom do 30. septembra 2013], s prihliadnutím na citované ustanovenia katastrálneho zákona v sťažnosti opísaný postup pri vykonaní napadnutého záznamu, ako aj odôvodnenie sťažnosti ústavný súd ustálil, že subjekt proti, ktorému sťažnosť smeruje, je (len) okresný úrad.

Na základe uvedeného ústavný súd ustálil, že predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy postupom okresného úradu pri vykonaní napadnutého záznamu.

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Vychádzajúc zo znenia čl. 127 ods. 1 ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a uvedených právnych názorov, sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zameril na posúdenie, či možno sťažnosť považovať za prípustnú, a to aj v nadväznosti na zistenie, že sťažovateľka podala proti postupu okresného úradu súvisiacemu s vykonaním napadnutého záznamu o chránenom ložiskovou území okresného úradu zo 4. februára 2013 podnet Okresnej prokuratúry Prešov (ďalej len „okresná prokuratúra“), ktorá o podnete koná pod sp. zn. Pd 74/2014/7707.

Podľa § 20 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy v rozsahu ustanovenom týmto zákonom. Orgánmi verejnej správy sa na účely zákona

o prokuratúre v súlade s § 20 ods. 2 písm. a) rozumejú orgány štátnej správy (vrátane orgánov miestnej štátnej správy).

Podľa § 21 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy

a) preskúmaním zákonnosti

1. všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných orgánmi verejnej správy,
2. smerníc, uznesení, úprav, opatrení a iných právnych aktov vydaných na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy (ďalej len „opatie“),
3. rozhodnutí vydaných v jednotlivých veciach¹³⁾ v oblasti verejnej správy (ďalej len „rozhodnutie“),
4. postupu orgánov verejnej správy pri vydávaní opatrení a rozhodnutí.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len „podávateľ podnetu“), ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

V súlade s § 21 ods. 2 zákona o prokuratúre právnymi prostriedkami, ktorými prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy, sú: a) protest prokurátora, b) upozornenie prokurátora, c) návrh na začatie konania pred súdom podľa osobitného zákona.

Záznam je úkon príslušného orgánu miestnej štátnej správy na úseku katastra, ktorý plní evidenčné funkcie a ktorý nemá vplyv na vznik, zmenu ani zánik práv k nehnuteľnostiam.

Z hľadiska § 21 ods. 1 zákona o prokuratúre možno zápis záznamu okresným úradom zaradiť do kategórie aktov uvedených v bode 2 (opatrenia), pretože nejde o všeobecne záväzný právny predpis podľa bodu 1 ani o rozhodnutie vydané v jednotlivých veciach podľa bodu 3, ani o postup podľa bodu 4 (k tomu pozri aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Sžo 103/2007 zo 16. apríla 2008), pričom ale zároveň postup predchádzajúci vykonaniu zápisu záznamu nepochybne možno subsumovať pod § 21 ods. 1 písm. a) bod 4 zákona o prokuratúre.

Vychádzajúc z konkrétnych okolností posudzovaného prípadu, ústavný súd zastáva názor, že podnetom podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre sa možno účinne domáhať nápravy aj vo veci sťažovateľky, t. j. v súvislosti vykonaním napadnutého záznamu, resp. aj v súvislosti s postupom predchádzajúcim jeho vykonaniu.

Ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry považuje podnet v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre, ako aj opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre za právne prostriedky, ktoré zákon sťažovateľom na ochranu ich základných práv alebo slobôd účinne poskytuje (pozri napr. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05, IV. ÚS 28/2010 atď.). Použitie týchto právnych prostriedkov ochrany základných práv a slobôd je v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda i podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05).

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že ústavný súd je príslušný konať a rozhodovať o namietanom porušení základných práv a slobôd na základe sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len za predpokladu, že právna úprava neposkytuje predmetnému základnému právu alebo slobode účinnú právnu ochranu prostredníctvom opravných prostriedkov, resp. iných právnych prostriedkov nápravy (m. m. I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd je v prvom rade existencia právneho prostriedku nápravy, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť stav, v ktorom vidí porušenie svojich základných práv alebo slobôd (I. ÚS 36/96).

Proti postupu okresného úradu pri vykonaní napadnutého záznamu, ako aj samotnému napadnutému záznamu bola sťažovateľka oprávnená (okrem iného) podať podnet podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre, ktorý je prokurátor oprávnený a povinný vybaviť v zákonom ustanovenej lehote (z už uvedených zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka toto svoje oprávnenie aj využila). Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na skutočnosť, že súčasťou jeho doterajšej judikatúry je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05).

Vzhľadom na oprávnenie sťažovateľky podať proti postupu okresného úradu pri vykonaní napadnutého záznamu, ako aj samotnému záznamu právny prostriedok nápravy (podnet, resp. následne aj opakovaný podnet) ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je neprípustná, a preto ju z tohto dôvodu odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších návrhoch uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2014